

פתרון הבחינה בתנ"ך 30% חורף תשע"ח, 2018

שאלון: 1282

מוגש ע"י צוות המורים של High-Q Global

הערות:

1. תשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מזכרות כאן, לחלק מהשאלות.
3. חלק מהתשובות הן בנקודות בלבד, על הנבחן לפרט את הדברים.

1. בראשית, ד', 16-2.

א. פסוקים 13-15

1. קין חושש מ: היותו נע ונד; כל מי שימצא אותו יהרוג אותו.
2. תגובת ה' מצדיקה את חששותיו של קין מאחר ואלוהים נתן סימן בקין להזהיר את מי שפוגש בו שלא יפגע בקין.

סעיפים ב-ג

ב. ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה...(פסוק 8)

1. תוכן השיחה אינו מפורט כי: הסיפור היה ידוע והסופר המקראי לא ראה צורך לפרט.
2. יש שתי אפשרויות לשאלה זו:

- גרסת תרגום השבעים תומכת בפרשנות שקין לא תכנן להרוג את הבל כי הרי הוא מציע לאחיו ללכת יחד לשדה. יש כאן אוירה של רעות בין אחים.
- גרסת תרגום השבעים לא תומכת בפרשנות שקין לא תכנן להרוג את הבל, כי ניתן לראות בהצעה של קין ללכת יחד לשדה, תכנון מראש למעשה ההרג.

ג. דברי מרטין בובר:

1. בפסוק 7 אומר ה' לקין: "...הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו" – אלוהים מסביר לקין שהיצרים האפלים קיימים באדם ודרך החטא תמיד קיימת אך האדם צריך להיות מודע לכך ולהשתלט על היצר הרע.

2. אחת מהאפשרויות הבאות:

- קין הבכור והוא חייב בהבאת מנחה. הבל עשה זאת מרצונו ואמונתו.
- נאמר שקין הביא מפרי האדמה ואילו הבת הביא מבכורות צאנו וחלביהן = המובחר ביותר.

2. בראשית, י"ח, 17-33

א.

<u>דברי מיקוח</u>	<u>דברי כניעה</u>
אולי יש חמישים...	חלילה לך השופט כל הארץ...
אולי יחסרון חמישים הצדיקים חמישה...	הנה נא הואלתי...אנוכי עפר ואפר..
אולי ימצאון ארבעים..	הנה נא הואלתי לדבר...
אולי ימצאון שלושים...	אל נא יחר לה'

ב.

- ה' מודיע לאברהם על כוונתו לבדוק את החטאים בסדום אם אכן הם חמורים כפי שנאמר עליהם.
- ה' רוצה את הוויכוח עם אברהם מאחר ואברהם מיועד להיות מנהיג והוא צריך לדעת לעמוד מול חזקים ממנו אפילו אם מדובר באלוהים. מנהיג צריך לרדוף צדק אם נראה לו שנעשה אי צדק.

ג.

- גמול אישי – "האף תספה צדיק עם רשע..." – כיצד יתכן שדינו של צדיק יהיה כמו דינו של רשע.
- גמול קיבוצי – "אם אמצא חמישים צדיקים ונשאתי לכל המקום בעבורם..." – אלוהים אומר שאם יהיו חמישה צדיקים בסדום הוא לא יעניש את המקום כולו.
- אברהם רואה בשיטת הגמול כפועלת לגבי האדם במצב נתון מסוים. ניהול המשא ומתן של אברהם מצטיין בחוכמה וגם בתחכום.

חוק

- א. גר בהגדרה הוא מי שאינו מישראל וגר בקרב בני ישראל בארצם. קיים צורך באיסור מיוחד: בהיותו זר חשוף הגר לפגיעה, והוא חלש יותר מבחינת זכויותיו המשפטיות. האדם נדרש להתייחס בהגינות לגר, ממש כשם שהוא מתייחס לכל אדם אחר "כאזרח מכם יהיה לכם הגר" ויותר מזה. פירוש המילה "אזרח" היא עץ השתול עמוק באדמתו, ובהשאלה: אדם קבוע במולדתו. על בני ישראל לעזור לגר, להזדהות עם חולשתו ולתמוך בו. ההנמקה היא היסטורית: "כי גרים הייתם בארץ מצרים". ב. הטענה הינה סבירה - האדם נדרש "ואהבת לו כמוך"! דרישה מוסרית מעין כמוה, המנומקת בהנמקה היסטורית: אתה היית גר במצרים, ועליך לזכור זאת ולהתנהג בהתאם.

חכמה

4. א. בפס' 14 חוזרת שוב התפיסה הדטרמיניסטית כי מעשי אלוהים נקבעו מראש "ואין חדש תחת השמש" ואין להוסיף עליהם ואין לגרוע מהם. הקטע מסתיים שוב בקביעה כי מה שהיה, הוא שיהיה, ומה שקורה בהווה, כבר קרה בעבר. הכול נע במסלול קבוע, חסר תכלית.

ב. לעניות דעתי, תפיסה זו הינה תפיסה פסימית, אם הכול ידוע מראש ושוב דבר איני מחדש בעולם ולא יוצר, אין שום מוטיבציה להתקדם, לשאוף ולייצר דברים חדשים.